

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Sajómercsei szőlők

Utoljára módosítva: 2013-10-08 20:27:27

Megye: Borsod-Abaúj-Zemplén

Községhatár: Sajómercse

A terület kiterjedése: 99,22 hektár

Védetté nyilvánítás év: 2003

GPS koordináták: Középponti
koordináta:751122-323734 Mazsúr-szőlők:
751210-324254 Ór-hegy:750753-323604
Nyúzó-völgy:751113-323066
Körtvélyes:751158-323844

Felmérést végző személy(ek) neve: Barati Sándor

E-mail címe(k): barati@greenaction.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

Borsodbóta felé haladva a temetőt elhagyva 300 m megtétele után ÉNy-i irányba dűlőútra lehet letérni. A dűlőúton 100 m-t haladva É-felé knyarodunk és a dűlőúton haladva ÉÉNy-i irányba haladva tudjuk bejárni a területet.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): A terület olyan gazdálkodástörténeti emlékek hordozója, melyek a hagyományos, extenzív, kisparaszti gyümölcsstermesztést jelenítik meg. A sajómercsei szőlők - a faluval összhangban - kimagasló tájképi értéket képviselnek, illetve kiemelkedő természeti értékeknek szolgálnak élőhelyül mind botanikai, mind gerinctelen zoológia terén. Az északra tekintő domboldalakon cseres-tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*) és gyertyános-tölgyesek (*Quercus petraeae-Carpinetum*) erdészetiileg kezelt állományait találjuk. Utóbbinak bükkös konszociációja is előfordul. A meredek déli lejtőkön extrazonális helyzetben, melegkedvelő tölgyesek (*Corno-Quercetum*) maradványait találjuk *Quercus pubescens*-sel és *Colutea arborescens*-sel. Ezekben fordulnak elő a Mátra és a Bükk hegylábi részeiről felhatoló erdős-sztyep fajok, amelyek sokszor itt érik el elterjedésük északi határait. A terület keleti lejtőin Sajómercse belterületével érintkezve a potenciális vegetáció kiirtása után kisparcellás gyümölcsösöket, szőlőket alakítottak ki, amelyeken extenzív, tájjellegű gyümölcsfajtákat termesztettek, konyhakerti növények kíséretében. Ez a típusú területhasználatot mára felhagyták és a csekély termőképességű talajon félszáraz irtásrétek stabilizálódtak, amelyeket évente, rendszerint tavasszal leégetnek. A félszáraz gyepes (*Polygalo-Brachypodium pinnatii*) jelentős része természetesen, a társulásra jellemző fajösszetétellel. Az alsó régióban, vízmosások környékén mezofil franciaperjés kaszálórétek (*Pastinaco-Arrhenatheretum elatioris*) is előfordulnak. A település közelében elterjedtek a természetes erdők helyén kialakult tájidegen akácok (*Bromo sterilis-Robinetum*), amelyek többnyire vízmosások mentén hatolnak fel a terület értékes vegetációtípusaiba. A terület beékelődve helyezkedik el a Mátra és a Bükk hegység között. Ennek megfelelően a két hegység hatása mind a flórában, mind pedig a vegetációban érezteti magát, de nem hanyagolható el a Kárpátok hatása sem, amely inkább egyes kárpáti fajok jelenlétében tükröződik.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

30 % Erdő

40 % Gyep

20 % Cserjés

% Vizes terület

10 % Egyéb

Kisparcellás gyümölcsös, szőlő

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyeterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

K2-Gyertyános kocsánytalan tölgyes L2a-Cseres-kocsánytalan tölgyes L1-Mész és melegkedvelő tölgyes S4,S1-Ültetett erdei fenyvesek, akácok E1-Franciaperjés rétek H4 – erdősztyeprétek P2b – Spontán cserjésedő területek OC – jellegtelen száraz gyepes T8-extenzív szőlők, gyümölcsösök

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás, Legeltetés,

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás: A területet nem károsítja

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Özönvövények irtása, Legeltetés, Kaszálás,

Egyéb típus: A védett területen az emberi jelenlét előtti ősi természetes folyamatok és állapotok megőrzése, illetve visszaállítása a cél. Ennél a célállapotnál is szükség van kezdetben aktív beavatkozásra (agresszív tájidegen fajok kiszorítása a védett területről, az emberi tevékenység „durvább” (természetes úton csak lassan regenerálódó nyomainak eltüntetése), ugyanakkor itt a kezelés arra irányul, hogy megadja a lehetőséget a területen az egykori folyamatok újbóli működésének, a terület egykori képét a természet ezáltal maga „alakítja vissza”.

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Sok

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Igen

Egy része: 100 %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

Extenzív szőlők, gyümölcsösök, cseres-kocsánytalan tölgyesek, franciaperjés rétek, erdősztyeprétek

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - A terület a HUBN20068 jelzésű Natura 2000 terület része

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadettető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

Fajnév Tud.név Védettség Előfordulás Leánykökörcsin Pulsatilla grandis V gyakori Fekete kökörcsin Pulsatilla nigricans V gyakori Fehér zanót Chamaecytisus albus V szórványos Nagy pacsirtafű Polygala major V gyakori Borzas len Linum hirsutum V szórványos Árlevelű len Linum tenuifolium V szórványos Nagyvirágú gyíkfű Prunella grandiflora V szórványos Csillagőszirózsa Aster amellus V gyakori Tarka imola Centaurea triumphetti V ritka Nyúlánk sárma Ornithogalum pyramidale V szórványos Szúnyog lábú bibircsvirág Gymnadenia conopsea V ritka Bíboros kosbor Orchis purpurea V szórványos Vitéz kosbor Orchis militaris V ritka Tarka kosbor Orchis tridentata V szórványos Hegyi árvalányhaj Stipa joannis V szórványos

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Fajnév Tud.név Védetség Előfordulás Imádkozó sáska *Mantis religiosa* V szórványos
Rablópille *Libelloides macaronius* V ritka Fecskefarkú pillangó *Papilio machaon* V gyakori
Kardospillangó *Iphiclides podalirius* V gyakori Farkasalmalepke *Zerynthia polyxena* V erős
kolónia Nagy pompás tűzlepke *Lycaena dispar* V ritka Ibolyás tűzlepke *Lycaena alciphron* V
ritka W-betűs farkincáslepke *Satyrium w-album* V ritka Nagypöttyös hangyaboglárka *Maculinea
arion* NAT, V ritka Ozirisz törpeboglárka *Cupido osiris* V ritka Barnabundás boglárka
Polyommatus admetus V ritka Lápi gyöngyházlepke *Brenthis ino* V szórványos Keleti
gyöngyházlepke *Argynnis laodice* V szórványos Szeléne pásztorlepke *Clossiana selene* V a
félszáraz és üde gyepekben jellegzetes Díszes tarkalepke *Euphydryas maturna* NAT, V ritka,
egyedszáma rendkívül ingadozó Szarvasbogár *Lucanus cervus* V gyakori Barna varangy *Bufo
bufo* V gyakori Zöld varangy *Bufo viridis* V gyakori Erdei béka *Rana dalmatina* V ritka
Füргеgegyék *Lacerta agilis* V gyakori Zöldgyík *Lacerta viridis* V gyakori Leveli béka *Hyla arborea*
V ritka Rézsikló *Coronella austriaca* V előfordul, populációmérete nem ismert Egerészölyv
Buteo buteo V táplálkozó Darázsölyv *Pernis apivorus* V táplálkozó Héja *Accipiter gentilis* V
ritka, a terület közelében költ Vadgerle *Streptopelia turtur* V táplálkozó, fészkelő Kakukk
Cuculus canorus V szórványos Gyurgyalag *Merops apiaster* V szórványos, Szarvaskút-dűlőn
költ Búbos banka *Upupa epops* V táplálkozó, fészkelő Zöld küllő *Picus viridis* V táplálkozó
Nagy fakopáncs *Dendrocopos major* V táplálkozó, fészkelő Molnárfecske *Delichon urbica* V
táplálkozó Vörösbecgy *Erithacus rubecula* V táplálkozó, fészkelő Fülemlé *Luscinia
megarhynchos* V táplálkozó, fészkelő Fekete rigó *Turdus merula* V táplálkozó, fészkelő
Fenyőrigó *Turdus pilaris* V táplálkozó, téli vendég Énekes rigó *Turdus philomelos* V
táplálkozó, fészkelő Karvalyposzáta *Sylvia nisoria* V táplálkozó, fészkelő? Mezei poszáta *Sylvia
communis* V táplálkozó, fészkelő Barátposzáta *Sylvia atricapilla* V táplálkozó, fészkelő
Csilpcsalpfüzike *Phylloscopus collybita* V táplálkozó, fészkelő Kormos légykapó *Ficedula
hypoleuca* V ritka, de a felhagyott gyümölcsösökben költ Széncinege *Parus major* V
táplálkozó, fészkelő Kék cinege *Parus caeruleus* V táplálkozó, fészkelő? Csuszka *Sitta europaea*
V táplálkozó Sárgarigó *Oriolus oriolus* V táplálkozó Holló *Corvus corax* V táplálkozó Seregély
Sturnus vulgaris EU táplálkozó, fészkelő Házi veréb *Passer domesticus* EU táplálkozó, fészkelő
Mezei veréb *Passer montanus* V táplálkozó, fészkelő Erdei pinty *Fringilla coelebs* V
táplálkozó, fészkelő Tengelic *Carduelis carduelis* V táplálkozó, fészkelő Kenderike *Carduelis
cannabina* V táplálkozó Meggyvágó *Coccothraustes coccothraustes* V táplálkozó, fészkelő
Citromsármány *Emberiza citrinella* V táplálkozó, fészkelő

5. Egyéb észrevétel

Felhasznált irodalom: A Sajómercsei Szőlők helyi jelentőségű védett terület kezelési terve
(2010) - Bükk-Vidék Természetvédelmi Közalapítvány